

تاریخ وصول: ۱۳۹۴/۰۲/۱۵
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۴/۲۰

تحلیل گفتمانی بیداری اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری

حسین امانلو^۱*

۱. دانشجوی دکتری اندیشه سیاسی دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، تهران، ایران.

چکیده

بیداری اسلامی در جهان، نقطه عطف نظم نوین جهانی و تغییر در معادلات بین المللی است. مقام معظم رهبری به عنوان بیدارگر جهان اسلام، افق بیداری اسلامی را در سخنان خود تبیین کرده اند. هدف این نوشتار بررسی اندیشه مقام معظم رهبری در موضوع بیداری اسلامی با استفاده از "تحلیل انتقادی گفتمان" است. این روش در تحلیل ساختار زبان گفتاری مانند: گفت وگوها، مصاحبه ها و سخنرانی ها و... کاربرد دارد.

یافته های تحقیق نشان می دهد که واژگان اسلام با ۱۶۲ بار تکرار، بیگانگان با ۱۵۶ بار تکرار، مردم با ۱۱۳ بار تکرار و انقلاب با ۴۱ بار تکرار از بیشترین فراروانی در موضوع بیداری اسلامی برخوردار است. احیاء و تجدید عزت و کرامت ملی و اسلامی، بر افراشتن پرچم توحید و اسلام، ایستادگی در برابر نفوذ و سلطه آمریکا، صهیونیسم و اروپا، مبارزه با رژیم غاصب و دولت جعلی صهیونیست، حضور همیشگی مردم در صحنه مبارزه، سرنگونی حکام مستبد و عمال استکبار مولفه های اصلی بیداری اسلامی در گفتمان مقام معظم رهبری است.

واژگان کلیدی: بیداری اسلامی، تحلیل انتقادی گفتمان، زبان شناسی، حرکت اسلامی و مردمی.

۹
دوفصلنامه مطالعات
بیداری اسلامی

تحلیل گفتمانی بیداری اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری
حسین امانلو

وقوع انقلاب اسلامی ایران را می توان نقطه عطفی در حرکت جنبش های اسلامی معاصر و انقلاب های اخیر در جهان اسلام محسوب کرد. زیرا انقلاب اسلامی با تکیه به اصول و ارزش های اسلامی با رهبری امام خمینی (ره) توانست به عنوان نهضت اسلامی و انقلابی در میان سایر دول اسلامی مطرح شود و الگویی الهام بخش برای مسلمانان در سطح جهان باشد. بیداری اسلامی در کشورهای مسلمان، هیمنه و سلطه استکبار را فرو ریخت و حکام مستبد و وابسته کشورهای اسلامی در شوک به وجود آمده از این حرکت چاره ای جز سرکوب و توسل به دامان آمریکا و صهیونیست نداشتند.

پرچمدار بیداری اسلامی در اندیشه سازی مقام معظم رهبری است که در تداوم راه امام و انقلاب، با سخنان و پیام های خود خطاب به جنبش های آزادی بخش جهان اسلام و مسلمانان جهان، موجب افزایش مقاومت جنبش های اسلامی شده و تأثیرات بسیار زیادی را در جهان اسلام و بازیابی هویت دینی بر جای گذاشته است. ایشان با نگاه حکیمانه و عالمانه به تحولات منطقه و جهان اسلام قبل از شروع تحولات در کشور های منطقه و شروع سلسله وار تحولات بیداری اسلامی، پیش بینی کردند که وضع دنیا در حال تغییر است و انسان شکل گیری جدیدی را در جهان مشاهده می کند.

تحلیل سخنان رهبری در موضوع بیداری اسلامی می تواند ما را به دورنمای بیداری اسلامی رهنمون سازد. برای این منظور از بین سخنرانی های ایشان تعداد هفت سخنرانی که مستقیماً به موضوع بیداری اسلامی پرداخته و یا تأکید بیشتری داشته است انتخاب و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

سوال اساسی این است که رهیافت بیداری اسلامی در گفتمان مقام معظم رهبری چیست؟ مولفه ها و شاخصه های بیداری اسلامی در اندیشه و منطق زبانی ایشان چگونه صورتبندی می شود؟

تحقیق از نوع مطالعات اکتشافی است لذا فرضیه محور نیست. بنابراین پس از بررسی سخنان رهبری و تحلیل محتوای آنها نتایج حاصله مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

روش مختار پژوهش "تحلیل انتقادی گفتمان" است که زبان شناسی در آن اهمیت دارد. تحلیل انتقادی گفتمان در سه سطح توصیف، تفسیر و تبیین کاربرد دارد تأکید اصلی نوشتار در سطح توصیف می باشد و سطح تبیین و تفسیر نیز به طور مشترک مورد استفاده واقع شده است.

چارچوب بحث: تحلیل گفتمان انتقادی

رهیافت های گوناگونی در زمینه تحلیل گفتمان وجود دارد مثل؛ رهیافت فرهنگی متأثر از میشل فوکو، رهیافت ساختار گرایانه لاکلاو و موف، رهیافت گفتمانی - تاریخی روث وداک، رهیافت شبکه نظام بخش زیگفرد جاگر و... وجود دارد (قجری، ۱۳۹۲، ۴۹-۱۱۵). رهیافت مختار پژوهش رهیافت گفتمان انتقادی نورمن فرکلاف می باشد. هرچند ون دایک نیز تحقیق مهمی در زبان شناسی دارد اما با توجه به موضوع تحقیق بیشترین کاربری را "تحلیل انتقادی گفتمان" فرکلاف دارد. اصطلاح تحلیل گفتمان (discourse analysis)، اولین بار در سال ۱۹۵۲ در مقاله ای از زلیک هریس زبان شناس انگلیسی به کار رفت (بهرامپور، ۱۳۷۸، ۲۲).

الگوی تحلیل گفتمانی فرکلاف از نحوه تبیین او از رابطه میان قدرت و زبان متأثر است و از دو بعد مورد توجه است "قدرت در زبان (power in language) و قدرت پشت زبان (power behind language)" (فرکلاف، ۱۱۹۹، ۴۳). فرکلاف هر نظام اجتماعی را حاوی گفتمانی می داند که به واسطه متن (دانش و اعتقادات و مضامین)، تعامل (روابط اجتماعی) و بافت اجتماعی، موقعیت های فاعلی صاحبان قدرت (صاحبان گفتمان مسلط) را به کنترل فاقدان قدرت مسلط می کند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۹۰). او قدرت پشت زبان در تحلیل گفتمان را به متن و فرامتن تقسیم کرده و سه سطح برای آن در نظر می گیرد: سطح توصیف (discription) یعنی توصیف متن، تفسیر (interpretation) یعنی تفسیر رابطه بین متن و تعامل و تبیین (explanation) رابطه بین تعامل و بافت اجتماعی را بیان می کند (فرکلاف، ۱۶۸، ۱۳۷۹).

یکی از موضوعات مهم در تحلیل گفتمانی فرکلاف، مساله ایدئولوژی و قدرت می باشد. ایدئولوژی از نظر او عبارت از "معنادر خدمت قدرت" بودن است (فرکلاف، ۱۹۹۵، ۱۴). او ایدئولوژی را برساخته های معنایی تعریف می کند که به تولید، بازتولید و دگرگونی مناسبات سلطه کمک می کنند (همان، ۸۷).

فرکلاف برخلاف لاکلاو و موف که تمامی واقعیت های اجتماعی را گفتمان به شمار می آورند به نظام های نشانه ای از قبیل زبان و تصویر محدود می شود (یورگنسن و فیلیپس، ۱۳۸۹، ۱۱۹). او با استفاده از این تعریف سه کارکرد؛ هویتی (هویت اجتماعی)، رابطه ای (روابط اجتماعی) و کارکرد فکری (نظام دانش و معنا) را برای گفتمان قائل می شود (همان، ۱۱۹). از نظر فرکلاف گفتمان همان "زبان به منزله کنش اجتماعی" است. که با تعریف گفتمان تحت عنوان کاربرد زبان شباهت و تفاوت دارد. شباهتشان در این است

که گفتمان طوری به کار رفته که به مفهوم قطعه ای از زبان به هنگام کاربرد واقعی است و تفاوتشان این است که زبان به مثابه کنش اجتماعی با کاربرد زبان متفاوت است (آقاگل زاده، ۱۳۹۰، ۱۵۰).

از دیدگاه زبان شناسان، تحلیل گفتمان "چگونگی تبلور و شکل گیری معنا و پیام واحدهای زبانی را در ارتباط با عوامل درون زبانی (زمینه متن) واحدهای زبانی، محیط بلافصل زبانی مربوطه و نیز کل نظام زبانی و عوامل برون زبانی (زمینه های اجتماعی، فرهنگی و موقعیتی) بررسی می کند" (لطفی پور، ۱۳۷۲، ۱۰).

سطوح تحلیل گفتمان

۱- توصیف:

به مرحله ای اطلاق می شود که تحلیل گر بیشتر متوجه واژگان، دستور زبان و ساختارهای متن است و متن را جدا از زمینه و شرایط تحلیل می کند. در این زمینه ده پرسش اساسی مطرح می باشد.

الف- واژگان:

۱. کلمات واجد کدام ارزش های تجربی هستند؟
- چه نوع روابطی معنایی (هم معنایی، شمول معنایی و تضاد معنایی) به لحاظ ایدئولوژیک بین کلمات وجود دارد؟
۲. کلمات واجد کدام ارزش های رابطه ای هستند؟
- عبارات و کلمات به کار رفته بیشتر دوستانه است یا دشمنانه؟ آیا متن دارای واژگان رسمی است یا غیر رسمی؟
۳. کلماتی که دلالت بر ارزش های بیانی هستند کدامند؟
۴. در کلمات از کدام استعاره ها استفاده شده است؟
- ب- ساختار دستوری:
۵. ساختارهای دستوری واجد کدام ارزش های تجربی هستند؟
- چه نوع فرآیندها و مشارکینی در گفتمان مسلط هستند؟ آیا فاعل و کنشگر معلوم است یا نامشخص؟
۶. ویژگی های دستوری واجد کدام ارزش های رابطه ای هستند؟
- در متن از کدام وجه (خبری، پرسشی، دستوری و امری) استفاده شده است؟
- آیا از ضمیرهای ما و شما استفاده شده است و در صورت مثبت بودن نحوه استفاده

از آنها چگونه بوده است؟

۷. ویژگی های دستوری واجد کدام ارزش های بیانی هستند؟
- آیا از مصادیق وجهیت بیانی (واژگان دال بر عذرخواهی و تشکر و اعتراض) در متن استفاده شده است؟

۸. جملات ساده چگونه به یکدیگر متصل شده اند؟
- آیا از کلمات ربط (یا، اگر و...) استفاده شده است؟ جملات مرکب هم پایه و وابسته در متن کدامند؟

ج- ساختار های متن:

۹. از کدام قواعد و قراردادهای تعاملی استفاده شده است؟
- آیا روش هایی وجود دارد که به کمک آنها مشارکین سخن گفتن دیگران را کنترل نمایند؟

۱۰. متن واجد چه نوع ساختارهای گسترده تری است؟ (فرکلاف، ۱۳۷۹، ۹۶-۹۳).
فرکلاف ویژگی های صوری، ارزش های تجربی، رابطه ای و بیانی را در جدول زیر ترسیم می نماید.

ابعاد معنایی	ارزش های ویژگی ها	اثرات ساختی
محتواها	تجربی	دانش/اعتقادات
روابط	رابطه ای	روابط اجتماعی
فاعل ها	بیانی	هویت های اجتماعی

ویژگی های صوری، ارزش های تجربی، رابطه های و بیانی (فرکلاف، ۱۳۷۹، ۱۷۲).

۲- تفسیر

مرحله تفسیر "ترکیبی از محتویات خود متن و ذهنیت مفسر است و مقصود از ذهنیت مفسر دانش زمینه ای است که مفسر در تفسیر متن به کار می بندد. از منظر مفسر، ویژگی های صوری متن، به منزله سرنخ هایی است که عناصر دانش زمینه ای ذهن مفسر را فعال می سازند و تفسیر، محصول ارتباط متقابل و دیالکتیکی این سرنخ ها و دانش زمینه ای ذهن مفسر است" (فرکلاف، ۲۱۵، ۱۳۷۹). فرکلاف تفسیر متن را در فرآیند زیر توضیح می دهد.

۱- ظاهر کلام: مفسر مجموعه ای از آواها و نشانه های موجود بر روی کاغذ را به کلمات، عبارات و جملات تبدیل می کند. این کار به دانش زمینه ای با عنوان نظام آوایی،

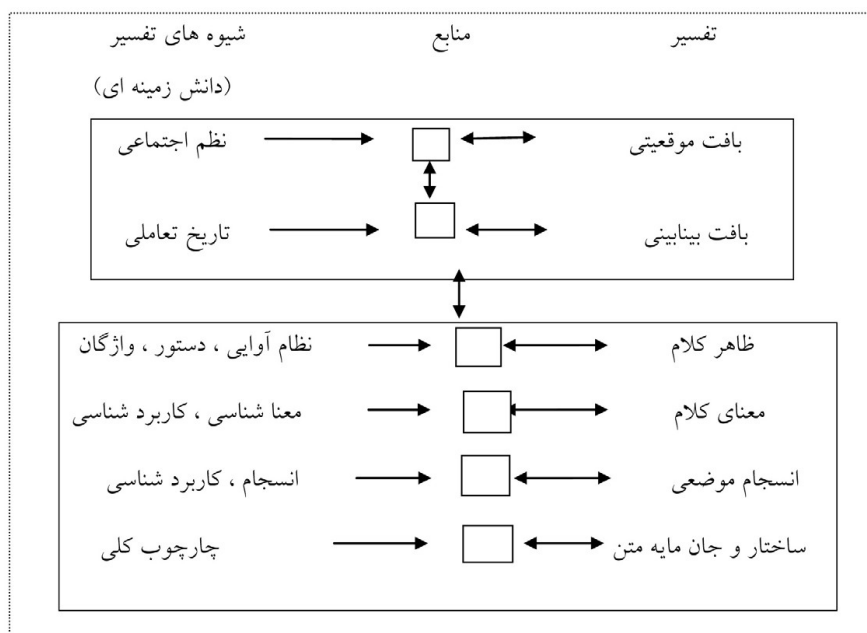
دستور و واژگان نیاز دارد (فرکلاف، ۱۳۷۹، ۲۱۷).

۲- معنای کلام: یعنی دادن معنا به اجزای تشکیل دهنده متن، که به کلام تعبیر می شود که مفسر با استفاده از جنبه های معناشناختی دانش زمینه ای خود نشان می دهد که کلمات واجد چه معنا و کاربرد و پیامدی است (همان).

۳- انسجام موضعی: در این سطح بین گفته ها (کلام) ارتباط معنایی برقرار می شود تا امکان تفسیری منسجم از رشته کلام - آن هم نه تمام اجزاء یک متن بلکه در بخش معینی در یک متن - به دست آید. تا نشان دهد هر بخش چه معنایی داشته و دلالت بر کدام قواعد محیطی می کند (همان، ۲۱۸).

۴- ساختار و جانمایه متن: معنای کانونی یا جانمایه متن عبارت است از خلاصه تفسیری از آن به عنوان یک کل واحد، که مفسر می تواند بدان دست یابد و در حافظه بلند مدت خود نگهدارد (همان، ۲۱۹).

نمودار فرآیند تفسیر از دیدگاه فرکلاف (فرکلاف، ۱۳۷۹، ۲۱۶)

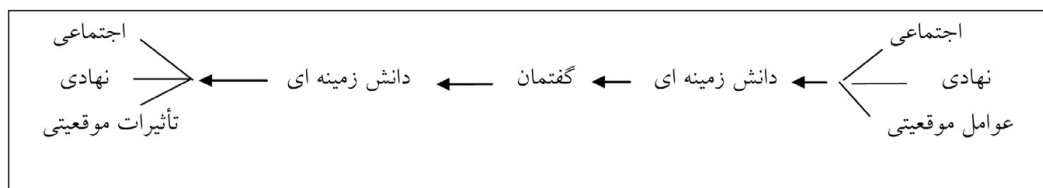

۳- تبیین

فرکلاف سطح تبیین را در تحلیل گفتمان، تحلیل اجتماعی می نامد و توصیف گفتمان به عنوان بخشی از یک فرایند اجتماعی است که گفتمان را به عنوان کنش اجتماعی توصیف کرده و نشان می دهد که چگونه ساختارهای اجتماعی، گفتمان را تعیین می بخشند و

چگونه رویه های اجتماعی را بازتولید می کنند. به عبارت دیگر تحلیلگر به تاثیر متقابل میان زمینه های اجتماعی، فرهنگی، نهادی و موقعیتی گفتمان می پردازد. گفتمان از حیث اجتماعی هم بر تمام زمینه مذکور اثر گذاشته و هم اثر می پذیرد (فرکلاف، ۱۳۷۹، ۲۴۶).

عوامل تعیین کننده فرآیند تبیین از دیدگاه فرکلاف (فرکلاف، ۱۳۷۹، ۲۴۷)

متن یکم^۱: بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی

اطلاعات استخراج شده از متن (بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۱۳۹۰/۰۶/۲۶ مکان: تهران، سالن اجلاس سران

موضوع اصلی: بیداری اسلامی با تکیه بر مردم و اسلام

مخاطب: میهمانان و اندیشمندان و رهبران بیداری اسلامی از کشورهای منطقه

۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: حالت برانگیختگی و آگاهی، تحولی بزرگ، قیام و انقلاب، خیزشهای عظیم، گفتار برادرانه، حضور مردم در میدان عمل، صحنه مبارزه و جهاد، مجاهدت و فداکاری، آینده مطلوب، احیاء و تجدید عزت و کرامت ملی، بر افراشتن پرچم اسلام، شریعت اسلام، توکل به خدا، اعتماد به وعده های موکد نصرت الهی، خرد و عزم و شجاعت، کار بزرگ و سرنوشت ساز، حماسه بزرگ، همواره در میدان بودن، فاذا فرغت فانصب، خداوند حاضر است، والی ربک فرغب، اذا جاء نصراله والفتح و...، پشتوانه های حقیقی، ملت مومن، استقلال، آزادی، عدالت خواهی، اسلام و قرآن، سرچشمه های فیاض اسلام، امت واحده اسلام، تمدن اسلامی، دین و عقلانیت، علم و اخلاق

منفی: شیاطین مسلط منطقه و بین الملل، حصار استبداد و استکبار، چشمان بی تفاوت مردم، انحراف و سازش، خواص سازشکار و آلوده، عوامل نفوذی دشمن، سطحی نگری و ناپایداری، دیکتاتوری حاکمان فاسد، سلطه سیاسی، نفوذ و سلطه، آمریکا و غرب، رژیم غاصب و دولت جعلی صهیونیست، استعمار، سلطه اهریمنی، کید الشیطان، ضعفهای

درونی، حاکمان وابسته و دیکتاتور، راحتی خیال ناشی از پیروزی، کم شدن انگیزه ها، سست شدن عزمها، تصاحب سهم در غنیمت، عناصر متعهد به آمریکا و غرب، مهره های وابسته، دام وابستگی فرهنگی و سیاسی و اقتصادی، تقسیم وغارت، توطئه و خیانت، نسخه های بیگانه، اختلافات قومی، نژادی و مذهبی، آتش تفرقه مذهبی، مزدور و عمله شیطان، الگوهای لائیک یا لیبرالیسم غربی، ناسیونالیسم افراطی، گرایشهای چپ مارکسیستی، اردوگاه شرق، بلوک غرب، خشونت و جنگ و خدعه، چنگال درنده صهیونیست.

۳- افراد و نهادهای مطرح شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها:

امت اسلامی، شیاطین منطقه و بین الملل، مردم، جمع نظامی، گروه مسلح، آمریکا و اروپا، صهیونیست، خود ما، دشمن، حاکم وابسته، ملت‌های منطقه، مهره های وابسته، ایران، نهضت‌های امروز، کشورهای اسلامی، ناتو، انگلیس، ایتالیا، فرانسه، اردوگاه شرق، فلسطین، کشورهای بالکان، قفقاز و آسیای غربی، شوروی.

۴- قطب بندی و غیر سازی:

شیاطین منطقه و بین الملل، استبداد و استکبار، توده مردم، دشمن، حاکمان فاسد، آمریکا و اروپا، رژیم صهیونیستی، کشورهای منطقه، حاکم وابسته و دیکتاتور، ملت‌های منطقه، مذاهب اسلامی، الگوهای لائیک یا لیبرالیسم غربی، جریان اسلام، امت واحده اسلام، ناسیونالیسم افراطی، چپ مارکسیستی، اردوگاه شرق، بلوک غرب، شوروی، کشورهای بالکان، قفقاز و آسیای غربی.

۵- استنادات و شواهد:

حضور واقعی و عمومی مردم در میدان عمل و صحنه مبارزه و جهاد هم با دل و خواست و ایمان و هم با جسم و تن. شعارها اهداف را معین می کند. پشتوانه حقیقی ملت در این حرکتها نصرت الهی و حضور خداوند است.

۶- پیش فرض ها و بدیهیات:

احیاء و تجدید عزت و کرامت ملی و برافراشتن پرچم اسلام و مبارزه با رژیم صهیونیستی و ایستادگی در برابر سلطه آمریکا و اروپا از بدیهیات این بیداری و خیزش عظیم اسلامی است.

۷- دلالت‌های ضمن متن:

مردم و نخبگان با تکیه بر شعارهای اسلامی برای احیاء عزت و کرامت همیشه در صحنه بودن باشند. مواظب آسیبها و خطرات درونی و بیرونی باشید. نظام سازی برای آینده دنیای اسلام و ارائه اصول متناسب با اهداف تمدن اسلامی و امت واحده اسلام برپایه دین،

اخلاق و عقلانیت شرط پیروزی است.

۸- مفاهیم و ارزشهای مفهوم بیداری اسلامی در متن:

احیاء کرامت و عزت ملی، احیاء شریعت اسلامی و اهتزاز پرچم اسلام، ایستادگی در برابر سلطه گران، مبارزه با رژیم غاصب صهیونیسم، تنقیح شعارها و اصول با مبانی و محکومات اسلام، تسلیم نشدن در برابر استبداد و استعمار، نفی تبعیض های قومی و نژادی و مذهبی.

۹- تلقی و استنباط خالق متن از مولفه های مفهوم بیداری اسلامی:

انقلاب ها متکی بر مردم و شریعت اسلام هستند، ایستادگی در مقابل سلطه گران، کسب استقلال و آزادی، عدالت خواهی و نفی تبعیض های قومی و نژادی و مذهبی از مولفه های اصلی انقلاب های منطقه از نظر متن می باشد.

۱۰- گزاره های اساسی متن:

بیداری اسلامی حصار استبداد را ضعیف و قوای آنان را مغلوب کرده است. سرانجام این حرکت و خیزش اسلامی ایجاد تمدن اسلامی و تشکیل امت واحده اسلامی براساس دین و اخلاق و عقلانیت خواهد بود. تفاهم و وحدت و عدم تفرقه کلید نجات امت اسلام است.

۱۱- مولفه های اجماع و توافق در متن:

این انقلاب ریشه در اسلام و ارزشهای اسلامی دارد. نقطه مشترک آنها مبارزه با آمریکا و رژیم صهیونیستی است. برخورداری از عدالت و پیشرفت و امنیت روانی و استقلال و آزادی در سایه شریعت اسلام محقق می شود.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

۱- سخنان خطاب به رهبران بیداری اسلامی و نخبگان مذهبی و سیاسی و فرهنگی کشورهای اسلامی به ویژه کشورهایی است که انقلابها در آن کشورها اتفاق افتاده است.

۲- هشدار و بیم و امیدآفرینی در عین ارائه چارچوب روشن برای اصول و اهداف آینده بیداری اسلامی به منظور نظام سازی از موارد مهم متن می باشد.

۳- دلبستگی مردم به اسلام و کسب عزت و آزادی و استقلال و ترویج عدالت در جامعه از عوامل اصلی این قیامها تلقی شده که باعث فرو ریختن حصار سلطه گران و استبداد و ایستادگی در برابر آنها شده است.

۴- همیشه در وسط میدان بودن و روحیه استقامت و پایداری را حفظ کردن و دچار غرور و غفلت نشدن پشتوانه حقیقی حرکت است.

۵- با توکل به خدا و توجه به نصرت حتمی الهی و بکارگیری خرد و عزم و شجاعت

میتوان به موانع غلبه کرد و پیروز شد.

۶- بازخوانی اصول اولیه و روشن انقلابها و پیاده کردن آن اصول برای نظامسازی برای ایجاد تمدن اسلامی می تواند دشمنان را مقهور و مغلوب نماید و این ظرفیت نظام سازی نیز با تکیه بر نیروی مردم و اسلام در کشورهای اسلامی وجود دارد.

۷- ایجاد روحیه برای تداوم حرکتها و نشان دادن مسیر و سازوکارهای مبنایی و عملیاتی برای رهبران قیامها و گوشزد نمودن موانعی مثل تفرقه و اختلافات مذهبی و قومی و نژادی از موارد مهم متن می باشد.

متن دوم: بیانات در جمع شرکت کنندگان در کنگره بین المللی شعر بیداری اسلامی

اطلاعات استخراج شده از متن (بیانات در جمع شرکت کنندگان در کنگره بین المللی شعر بیداری اسلامی)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۱۷/۱۱/۱۳۹۰ مقارن با ولادت پیامبر اسلام (ص) مکان: تهران، حسینیه امام خمینی

موضوع اصلی: بیداری اسلامی (حرکت بیداری اسلامی تمام شدنی نیست و تاریخ امت اسلامی را تغییر خواهد داد)

مخاطب: شاعران شرکت کننده در کنگره از کشورهای اسلامی
۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: اشعار پر محتوا، حادثه عظیم بیداری اسلامی، اهداف عالی، نقش دین، ایمان به خدا و معارف قرآنی در بیداری اسلامی، اعتقاد دینی، بیداری حقیقی، بیداری اسلامی، همت والا، امت اسلامی، قالب های مستحکم، اشعار برجسته، اشعار ماندگار.
منفی: دشمنان، تفرقه، عوامل سیاسی و مذهبی و قومی تفرقه، راههای ایجاد اختلاف، بهار عربی.

۳- افراد و نهادهای مطرح شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها:
شعرا، شعرای امت اسلامی.

۴- قطب بندی و غیر سازی:

شعرای امت اسلامی، دشمنان، ملت های عرب، امت اسلام، مسلمانان.

۵- استنادات و شواهد:

حرکت اسلامی، عبرتهای فراوان، درک های عمیق، همت های والا، تلاشهای گسترده دشمنان.

۶- پیش فرض ها و بدیهیات:

جهت گیری دینی و قرآنی، بیداری حقیقی، ایجادتفرقه میان مسلمانان، تاثیر اشعار مستحکم در ماندگاری حرکت.

۷- دلالتهای ضمن متن:

نقش شعر و شاعران در تداوم و تسریع بیداری اسلامی، تغییر مسیر امت اسلامی.

۸- مفاهیم و ارزشهای مفهوم بیداری اسلامی در متن:

تحول بزرگ، حادثه عظیم، حقیقتی اسلامی و تمام ناشدنی، حادثه بزرگ تاریخی، ماندگاری و تاثیر گذاری.

۹- تلقی و استنباط خالق متن از مولفه های مفهوم بیداری اسلامی:

نسبت به تاثیر اشعار در بیداری اسلامی نظر مثبت دارند، ترویج جهت گیری دینی و هنری در برجسته و قوی شدن اشعار مدنظر رهبری است.

۱۰- گزاره های اساسی متن:

حرکت بیداری اسلامی تمام شدنی نیست و تاریخ امت اسلام را تغییر خواهد داد، وحدت و غلبه بر عوامل ایجاد و تفرقه موجب تداوم بیداری اسلامی است.

۱۱- مولفه های اجماع و توافق در متن:

توجه شعرا به پرمحتوا بودن و رویکرد دینی و قرآنی اشعار، ضرورت تداوم حرکت و لزوم آن، عدم تفرقه برای ادامه حرکت.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

تحلیل :

۱- نقش آفرینی شاعران با سرودن اشعار پر محتوا در بیداری اسلامی مدنظر حضرت آقااست.

۲- جهت گیریها و اهداف این تحول و راههای رسیدن به اهداف و شناخت دشمنان و موانع جزو محتواهای یاد شده می باشد.

۳- نقش دین، ایمان به خدا و معارف قرآنی که در بیداری اسلامی جدی است در شعر شاعران نشان داده شود.

۴- تداوم داشتن حرکت بیداری اسلامی و تغییر تاریخ امت اسلامی و ایجاد تحول عظیمی در اسلام از نکات مورد تاکید رهبری به شاعران است.

۵- یکی از مولفه های اصلی تداوم این حرکت غلبه بر تفرقه افکنی ها و عوامل مذهبی، سیاسی و قومی تفرقه است که وحدت تنها راه غلبه بر آن است.

۶- تاثیرگذاری و ماندگاری اشعار مستلزم داشتن قالب و الفاظ هنری و مستحکم است.

متن سوم: بیانات در دیدار کارگزاران نظام و سفیران کشورهای اسلامی

اطلاعات استخراج شده از متن (بیانات در دیدار کارگزاران نظام و سفیران کشورهای اسلامی)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۰۲/۱۲/۱۳۸۹ مکان: تهران، حسینیه امام خمینی موضوع: بیداری اسلامی (درد ملت های منطقه، با کوتاه کردن دست شیطان بزرگ از سرنوشت ملت ها علاج می شود).

مخاطب: کارگزاران نظام و سفیران کشورهای اسلامی

۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: تبریک میلاد پیامبر (ص) و امام صادق (ع)، افزایش معرفت بشر، برکات بعثت، حقیقت درخشان، اسلام، گرایش عمومی به اسلام، اصلاح بینش و رفتار، حضور ملت ها در صحنه، نخبگان، امت اسلامی، فضل الهی، برکت اسلام، ملت عزیز ایران، راه سعادت بشر، توفیق الهی، وعده خدا، والعاقبه للمتقین.

منفی: دردهای ملت ها، دست شیطان بزرگ آمریکا، تحمیلات و دخالت مستکبران، سیاست های آمریکا و عواملش، تحقیر ملت ها، اختلاف و دودستگی، جمع شدن بساط آمریکا، تیغ زورگویی، سلطه گر، استکبار، غده جنگ افروز، اختلاف افکن، تنفر ملت ها، غده سرطانی، دستگاه استکبار، سرقت قیام مردم، مصادره حرکت عظیم ملت ها.

۳- افراد و نهادهای مطرح شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها:

شیطان بزرگ، جوامع انسانی، منطقه، مستکبران، آمریکا، قدرتها، مسلمانان، سلطه گر، غده جنگ افروز و اختلاف فکن، نخبگان، غده سرطانی، دستگاه استکبار، ملت عزیز ایران.

۴- قطب بندی و غیر سازی:

ملت های منطقه، شیطان بزرگ آمریکا، سرنوشت ملت ها و کشورها، مستکبران، مسلمانان، قدرتها، دولت ها، ملت ها، آمریکا، سلطه گر، استکبار، نخبگان کشورهای منطقه، دستگاه استکبار، قیام مردم، ملت عزیز ایران.

۵- استنادات و شواهد:

دردهای ملت‌های منطقه، عمیق شدن معرفت بشر، بیشتر شدن ظرفیت‌ها، تحمیلات و دخالت مستکبران، گفتار و رفتار مسلمانان، اصلاح بینش و رفتار مسلمانان، عوامل جمع شدن بساط آمریکا، حضور ملتها در صحنه.

۶- پیش فرض‌ها و بدیهیات:

کوتاه شدن دست شیطان بزرگ از سرنوشت ملت‌ها و کشورها علاج دردهای ملت‌های منطقه است.

۷- دلالت‌های ضمنی متن:

حضور ملتها در صحنه و همراهی دولت‌ها با ملت برای کوتاه شدن دست مستکبران، اصلاح گفتار و رفتار و بینش مسلمانان برای تداوم حرکت و جمع شدن بساط مستکبران. ۸- مفاهیم و ارزش‌های مفهوم بیداری اسلامی در متن:

بیداری ملتها نشانه افزایش ظرفیت بشر برای بهره‌مندی از خورشید حیات بخش اسلام پیامبر اکرم (ص) است.

۹- تلقی و استنباط خالق متن از مولفه‌های مفهوم بیداری اسلامی:

افزایش معرفت بشری برای بهره‌مندی از برکات سعادت بخش پیامبر اسلام ضروری است و بیداری اسلامی نشانه افزایش معرفت و ظرفیت بشری است.

۱۰- گزاره‌های اساسی متن:

دست شیطان بزرگ و مستکبران از سرنوشت ملتها قطع خواهد شد.

۱۱- مولفه‌های اجماع و توافق در متن:

آمریکا و مستکبران عامل اصلی دردهای ملت‌های منطقه است. اصلاح بینش و گفتار و رفتار مسلمانان باعث بهره‌مندی از برکات سعادت بخش پیامبر است. حضور ملت‌ها در صحنه و بیداری اسلامی باعث قطع شدن دست شیطان بزرگ از سرنوشت ملت‌ها است.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

۱- دردهای ملت‌های منطقه از دخالت و زورگویی آمریکا و مستکبران است.

۲- باکوتاه شدن دست شیطان بزرگ از سرنوشت ملتها و کشورها، دردهای ملت‌ها علاج خواهد شد.

۳- بیداری ملت‌ها باعث کوتاه شدن دست شیطان بزرگ از سرنوشت کشورها می‌شود.

۴- بالارفتن معرفت و ظرفیت بشر، باعث بهره‌مندی از برکات سعادت بخش اسلام و پیامبر بوده و موجب ارائه چهره حقیقی مسلمانان به جهان خواهد شد.

۵- این مسئله وظیفه مسلمانان را در اصلاح بینش، گفتار و رفتار خودسنگین می کند.
۶- بیداری اسلامی دست شیاطین و مستکبران را از سرنوشت ملتها کوتاه خواهد کرد و وضع کنونی ملتهای اسلامی متحول خواهد شد.

متن چهارم: بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی به مناسبت روز عید سعید فطر

اطلاعات استخراج شده از متن (دیداربا مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی به مناسبت عید سعید فطر)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۲۹/۰۵/۱۳۹۱ مکان: تهران، حسینیه امام خمینی
موضوع اصلی: بیداری اسلامی در منطقه (بیداری اسلامی عامل تعیین سرنوشت منطقه و فلسطین)

مخاطب: مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی
۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: موقعیت مهم و حساس، قدس شریف، فلسطین مظلوم، مساله اصلی دنیای اسلام، روز قدس، کشورهای اسلامی، امت اسلامی، ملت های کشورهای مسلمان، نخبگان سیاسی، نخبگان فرهنگی، علمای دینی.

منفی: غده سرطانی صهیونیستی، دست های آلوده به خون، قدرت های بزرگ، آمریکایی ها، قدرت های مسلط، توطئه ها و ترفندهای دشمنان، دشمنان امت اسلام، استبداد، استکبار، اختناق و زور، توطئه های دشمن، قدرت های مستکبر و مستبد، غلبه بر ملت ها، مسئله اختلاف، نقشه همیشگی و ماندگار، قومیت ها و ناسیونالیسم، تفرقه بینداز و حکومت کن.

۳- افراد و نهادهای مطرح شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها:

قدس شریف، فلسطین مظلوم، قدرتهای مسلط، رژیم صهیونیستی، دنیای اسلام، دشمنان، صهیونیست ها، ملت ها، مسئولان کشورهای اسلامی، دولت های کشورهای مسلمان، نخبگان سیاسی و فرهنگی، روشنفکران، علمای دین.

۴- قطب بندی و غیر سازی:

قدس شریف، فلسطین مظلوم، منطقه حساس، غده سرطانی صهیونیستی، قدرتهای بزرگ، آمریکای ها، قدرتهای مسلط دنیا، دشمنان، مسئولان کشورهای اسلامی، نخبگان

سیاسی و فرهنگی، علمای دینی، روشنفکران، قدرتهای مستکبر و مستبد.

۵- استنادات و شواهد:

وجود غده سرطانی صهیونیستی در منطقه، دستهای آلوده به خون، وابستگی سرنوشت قدرتهای مسلط به سرنوشت رژیم صهیونیستی، فلسطین مساله اصلی دنبال اسلام، روز قدس و راهپیمایی، پیچیده شدن توطئه های دشمنان، مساله اختلاف براساس تفرقه بینداز و حکومت کن.

۶- پیش فرض ها و بدیهیات:

فلسطین مسئله اول دنیای اسلام، غده سرطانی صهیونیستی مشکل منطقه است، اختلاف بین سران کشورها و دولتها و ملتها.

۷- دلالتهای ضمن متن:

محور بیداری اسلامی باید مساله فلسطین و مقابله با رژیم صهیونیستی باشد، هوشیاری ملت در مقابل اختلاف و تفرقه از طرف دشمنان.

۸- مفاهیم و ارزشهای مفهوم بیداری اسلامی در متن:

تعیین سرنوشت، موقعیت مهم و خاص، قضایا و حوادث خاورمیانه، برجستگی و امتیاز، خواسته ملت ها، قضایای روز قدس و راهپیمایی.

۹- تلقی و استنباط خالق متن از مولفه های مفهوم بیداری اسلامی:

شناخت موقعیت و قدر دانستن آن، موقعیت مهم و حساس، قدس شریف و فلسطین مظلوم، دست های آلوده به خون قدرت های بزرگ می خواهد غده سرطانی صهیونیستی را حفظ نماید،

۱۰- گزاره های اساسی متن:

از موقعیت حساس و مهم بیداری اسلامی به نفع قدس شریف و قدس مظلوم بهره بگیریم در مقابل بیداری اسلامی دشمنان ضمن ایجاد اختلاف بین دولت ها، از رژیم صهیونیستی حمایت می نماید.

۱۱- مولفه های اجماع و توافق در متن:

فلسطین مسئله اول دنیای اسلام است، دستهای قدرتهای بزرگ به خون ملت های مظلوم منطقه آلوده شده است، دشمنان برای انحراف ملت ها و دولت های مسلمانان از بیداری اسلامی به تفرقه و ایجاد اختلاف روی می آورند.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

۱- بیداری اسلامی سرنوشت منطقه و کشورهای اسلامی را تغییر خواهد داد که مسئله

فلسطین در متن بیداری اسلامی قرار می گیرد.

۲- تغییر سرنوشت منطقه با وجود غده سرطانی اسرائیل که به سرنوشت قدرتهای استکبار گره خورده است فقط با روشن شدن حقیقت این حرکت امکان پذیر است.

۳- به برکت بیداری اسلامی، امت اسلامی بیش از پیش، حرفشان را در دفاع از فلسطین خواهند زد.

۴- دشمن برای دفاع از رژیم صهیونیستی و جلوگیری از بیداری ملت ها، به اختلاف افکنی روی آورده است.

۵- وظیفه ی نخبگان کشورهای اسلامی، دولت ها و ملت ها جمع کردن حواس خود در حفظ و حراست از این حرکت است.

۶- عامل تعیین سرنوشت منطقه و فلسطین در گرو تداوم بیداری است.

متن پنجم: بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اساتید دانشگاهها

اطلاعات استخراج شده از متن (دیدار با اساتید دانشگاهها)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۲۲/۰۵/۱۳۹۱ مکان: تهران - حسینیه امام خمینی
موضوع اصلی: بیداری اسلامی (بیداری اسلامی نشانه تحول در ساخت و هندسه ونقشه جدید دنیاست).

مخاطب: اساتید دانشگاهها

۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: وضعیت تحول، شکل جدید، هندسه جدید، تغییر شکل عمومی دنیا، تبادل قدرت بین شرق و غرب، تحولات تازه، بیداری اسلامی، کشورهای اسلامی، احساس هویت، احساس بیداری، متکی به اسلام.

منفی: جنگ بین الملل اول، هندسه سیاسی و اقتصادی دنیا، استعمار، شکل عمومی دنیا.

۳- افراد ونهادهای مطرح شده در متن ونگرش متن نسبت به آنها:

جهان، اروپایی ها، غرب و شرق، ملت های دنیا، کشورهای اسلامی، مسلمان ها، دهها کشور.

۴- قطب بندی وغیر سازی:

اروپایی ها، غرب، شرق، ملت های دنیا، کشورهای اسلامی، کشورهای متعدد مسلمان.

۵- استنادات وشواهد:

وضعیت امروز دنیا، اوضاع جهان، گذشته های نزدیک، یکی دو قرن اخیر، بعد از جنگ بین الملل اول، هندسه سیاسی و اقتصادی دنیا، شکل عمومی دنیا عوض شده است، تحولات امروز، احساس هویت، احساس بیداری.

۶- پیش فرض ها و بدیهیات:

وضعیتی که امروز در دنیا هست وضعیت تحول و نشانه تحول است.

۷- دلالت های ضمنی متن:

معادلات دنیا با بیداری اسلامی به نفع شرق رقم خواهد خورد، کشورهای اسلامی با احساس هویت و بیداری در خود باعث تغییر در نقشه و هندسه دنیا خواهند شد.

۸- مفاهیم و ارزشهای مفهوم بیداری اسلامی در متن:

شکل جدید و هندسه جدید در دنیا، تغییر هندسه سیاسی و اقتصادی دنیا، تبادل قدرت و توانایی های عمومی بین شرق و غرب و بین بخشی از مسلمانهای دنیا با بخش دیگر، احساس هویت، احساس بیداری، متکی به اسلام.

۹- تلقی و استنباط خالق متن از مولفه های مفهوم بیداری اسلامی:

ساخت جدید، نقشه جدید و هندسه جدید در دنیا، احساس هویت و بیداری در کشورهای اسلامی پدید آمده است.

۱۰- گزاره های اساسی متن:

وضعیت تحول در دنیا باعث تحول در شکل، هندسه و نقطه جدید دنیاست، با قدرتمند شدن شرق در برابر غرب، احساس هویت در کشورهای اسلامی پدید خواهد آمد.

۱۱- مولفه های اجماع و توافق در متن:

عبور کردن جهان به سمت یک مرحله تازه و قدرتمند شدن شرق در برابر غرب که منجر به هندسه جدید در دنیا خواهد شد.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

۱- از آنجا که وضعیت تحول با توجه به شواهد و نشانه های موجود امری قطعی است می تواند موازنه قدرت بین شرق و غرب را بهم ریخته و اوضاع بین الملل را به نفع ملت های مسلمان تغییر دهد.

۲- از نظر ایشان دنیا و نقشه و هندسه آن با این تحولات عوض شده و شکل جدیدی به خود خواهد گرفت لذا بیداری اسلامی در منطقه سر آغاز این تحول و وضعیت جدید در دنیا تلقی می شود.

۳- بیداری اسلامی در منطقه امری عادی نیست بلکه یک تحول در وضعیت دنیاست.

۴- وضعیت جدید تحول در دنیا نیز باعث تحول در شکل، هندسه و نقشه جدید دنیا خواهد شد که با قدرتمند شدن شرق در برابر غرب، احساس هویت در کشورهای اسلامی را پدید می آورد.

متن ششم: بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار شرکت کنندگان در اجلاس جهانی "زنان و بیداری اسلامی"

اطلاعات استخراج شده از متن (دیدار زنان شرکت کنندگان در اجلاس جهانی زنان و بیداری اسلامی)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۲۱/۰۴/۱۳۹۱ مکان: تهران - حسینیه امام خمینی موضوع اصلی: زنان در بیداری اسلامی (بیداری اسلامی حادثه عظیمی است که نظیر ندارد).

مخاطب: زنان مسلمان شرکت کننده در اجلاس

۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: خواهران عزیز، دختران عزیزم، بانوان نخبه، خداوند متعال، امت اسلام، حادثه بزرگ دنیای اسلام، حادثه عجیبی که نظیر ندارد، مسیر دنیا را عوض می کند، حرکت های اسلامی، ملت های مسلمان، حرکت عظیم، مکرالهی، در صحنه بایستند و مقاومت کنند، پیروزی قطعی است، حضور مردم، ایمان ملت ها، اجتماع مردم، شعارهای دینی و اسلامی. منفی: خطر شکست، غرب و آمریکا، صهیونیسم، استکبار، قدرت های استکباری، سلاح، بمب اتم، ارتش های مجهز، وسایل دیپلماسی، اختلاف، سرگرم و مشغول کردن جوانها، پیرها، مذهبی و غیر مذهبی.

۳- افراد و نهادهای مطرح شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها:

خواهران عزیز، دختران عزیزم، بانوان نخبه، امت اسلام، تونس، مصر، استکبار و صهیونیسم، دنیای اسلام، ملت ها، لبنان، جوانان مقاوم لبنانی، ارتش مسلط صهیونیستی، انقلاب اسلامی، جوانان دنیای اسلام، زنان، مردان، نخبگان، جوانها، پیرها.

۴- قطب بندی و غیر سازی:

خواهران عزیز، دختران عزیزم، بانوان نخبه کشورهای اسلامی، اینجا خانه شماست، متعلق به شماست، استکبار و صهیونیسم، دنیای اسلام، امت اسلامی، ملت های مسلمان، شمال آفریقا، غرب، آمریکا، صهیونیسم، لبنان، جوانان مقاوم لبنانی، ارتش مسلط مسلح

صهیونیستی، انقلاب اسلامی، جوانان دنیای اسلام، زنان، مردان و نخبگان دنیای اسلام، کشورهایایی که انقلاب کردند، قدرتهای استکباری.

۵- استنادات و شواهد:

حادثه عظیمی است، قضیه لبنان و انقلاب اسلامی در سی و سه سال قبل، در صحنه بایستند و مقاومت نمایند، شعارهای دینی اسلامی، تجربه ممتد و طولانی در این زمینه داریم.

۶- پیش فرض ها و بدیهیات:

بیداری اسلامی حادثه عجیبی است که در تاریخ نظیر ندارد، حادثه عظیمی است حادثه معمولی نیست، این غافلگیری مکر الهی است، در قضایای لبنان و انقلاب اسلامی غافلگیر شده اند لذا در صدد تدارک اند.

۷- دلالت های ضمن متن:

دشمن در صدد تدارک در برابر حادثه بزرگ است، آسیب ها را باید شناخت و پیشگیری کرد، کاهش انگیزه های مردم و ایجاد اختلاف و سرگرم کردن ملت ها از جمله تدارکات آنهاست.

۸- مفاهیم و ارزشهای مفهوم بیداری اسلامی در متن:

حادثه عجیبی است، نظیر ندارد، این حادثه می تواند مسیر دنیا را عوض کند، تسلط ظالمانه استکبار و صهیونیسم را بر دنیای اسلام قطع نماید و امت اسلام را متشکل کند به شرط آن که تداوم پیدا کند. موفقیت ها، شکستها و آسیب های حرکت اسلامی، قضایای لبنان و انقلاب اسلامی.

۹- تلقی و استنباط خالق متن از مولفه های مفهوم بیداری اسلامی:

حادثه عجیبی است که نظیر ندارد حادثه عظیمی است می تواند مسیر دنیا را عوض کند امت اسلام را متشکل نماید و تسلط استکبار را قطع نماید. این حرکت اجتماع مردم بر اساس شعارهای دینی و اسلامی است.

۱۰- گزاره های اساسی متن:

دشمن در صدد تدارک است، دشمن غافل گیر شده است تدارک دشمن ایجاد اختلاف و مشغول کردن ملت ها است.

۱۱- مولفه های اجماع و توافق در متن:

حادثه بزرگی در دنیای اسلام پدید آمده است استکبار و صهیونیسم بر دنیای اسلام تسلط ظالمانه دارند. غرب و آمریکا و صهیونیسم در مقابل این حرکت است و در حال

تدارک است. فعلا غافلگیر شده اند، دشمن در صدد ایجاد اختلاف در بین مسلمانان است. اجتماع مردم بر اساس شعارهای دینی و اسلامی است.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

مقام معظم رهبری ضمن ایجاد امید و تحرک بیشتر برای تداوم راه و حرکت بیداری اسلامی، به غافلگیری دشمنان و تدارک آنها برای جلوگیری از این حرکت با ایجاد و اختلاف و مشغول کردن ملت اشاره می کند و جوانان و زنان و مردان و نخبگان را به مجهز شدن به شعارهای دینی و اسلامی و استفاده از تجربیات گذشته دعوت می کند. ذکر استناد و شواهد گذشته مبنی بر پیروزی نهایی مسلمانان به شرط توجه به آسیب ها و خطر های موجود از جمله نقاط قابل توجه در این متن می باشد.

مقام معظم رهبری ضمن توجه به نقش زنان در ایجاد و تداوم بیداری اسلامی به ایستادگی و مقاومت آنان در برابر دشمنان تاکید می نماید.

متن هفتم: بیانات در دیدار شرکت کنندگان در اجلاس جهانی "جوانان و بیداری اسلامی"

اطلاعات استخراج شده از متن (دیدار با شرکت کنندگان در اجلاس جهانی جوانان و بیداری اسلامی)

الف- توصیف:

۱- شناسنامه کلام: تاریخ: ۱۰/۱۱/۱۳۹۰ مکان: تهران- حسینیه امام خمینی
موضوع اصلی: بیداری اسلامی و حضور جوانان مخاطب: جوانان شرکت کننده در اجلاس

۲- واژگان مثبت و منفی:

مثبت: جوانان عزیز، فرزندان خودم، پیچ بزرگ تاریخی، دوران جدید، توجه به خدای متعال، استمداد از قدرت الهی، تکیه بر وحی، اسلام، قرآن، مکتب وحی، پدیده بسیار مبارک، مهم و پر مصفا، آزادی ملت ها، حاکمیت ارزشهای الهی و معنوی، همت ایمانی، همت اسلامی، حضور مردمی، شما پیروزید، شما غالبید، آینده مال شماست، کار بسیار بزرگ، مجاهدت، مبارزه همت ها و اراده ها، نصرت خدا، احکام مترقی و متعالی اسلام، آفاق روشن، حرکت موفق، آینده بسیار روشن، حول و قوه الهی، اوج اقتدار و استقلال، دعوت الی الله و الی الاسلام.

منفی: مکاتب و ایدئولوژی مادی، مارکسیسم، لیبرال و دموکراسی، ناسیونالیستهای

سکولار، دیکتاتوری وابسته، دیکتاتوری جهانی، دیکتاتوری بین المللی، دیکتاتوری آمریکا، شبکه شیطان، صهیونیست، سیطره دیکتاتوری ها، غربی ها، دیکتاتوری محلی، شیطان بزرگ، غده سرطانی، صهیونیست، خوابهای باطل، استکبار جهانی، دشمن.

۳- افراد و نهادهای مطرح شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها:

جوانان عزیز، فرزندان خودم، مهد لیبرال دموکراسی غرب، آمریکا، اروپا، امت اسلامی، شبکه فاسد و خبیث صهیونیستی، قدرت های استکبار، استبداد بین المللی، شما جوانان، استکبار جهانی، ملت های مسلمان.

۴- قطب بندی و غیر سازی:

جوانان عزیز و فرزندان خودم، مکاتب و ایدئولوژی مادی، مارکسیسم، لیبرال دموکراسی، ناسیونالیست سکولار، امت اسلامی، کشورهای اسلامی، دیکتاتوری وابسته، دیکتاتوری جهانی و بین المللی، شبکه فاسد صهیونیستی، آمریکا، شبکه خطرناک صهیونیستی، مصر، تونس، لیبی، یمن، بحرین، کشورهای دیگر، غربی ها، انگلیسی، فرانسه، غده سرطانی صهیونیسم، قلب خاورمیانه، استکبار جهانی، ملت های مسلمان، شما جوانها.

۵- استنادات و شواهد:

توجه به خدای متعال و استمداد از قدرت لایزال الهی و تکیه بر وحی، عبور از مکاتب و ایدئولوژی مادی، قیام علیه دیکتاتوری وابسته و محلی، مبارزه ملت ها و عزمها و اراده ها.

۶- پیش فرض ها و بدیهیات:

توجه به خدای متعال و تکیه بر وحی و عبور از مکاتب مادی و قیام علیه دیکتاتوری وابسته بمنظور درهم شکستن دیکتاتوری جهانی با محوریت آمریکا و رژیم صهیونیستی.

۷- دلالت های ضمنی متن:

دوران جدید در عالم، با افول دیکتاتوریهای کشورهای اسلامی شروع شده و اسلام جایگزین مکاتب غربی و مادی شده است، حضور مردم مانع حکمرانی شیطان بزرگ است، پیروزی و عزت امت اسلام در سایه اسلام است.

۸- مفاهیم و ارزشهای مفهوم بیداری اسلامی در متن:

پیچ تاریخی، دوران جدید، محوریت خدا، وحی و اسلام و قرآن، عبور از مکاتب مادی، قیام علیه دیکتاتوری، آزادی ملت ها، حاکمیت ارزشهای معنوی و دینی، پدیده مبارک، همت اسلامی، حضور مردمی، کار بسیار بزرگ، شروع کار، نصرت الهی، استقلال و عزت، احکام ترقی و متعالی اسلامی، حرکت موفق، افق روشن.

۹- تلقی واستنباط خالق متن از مولفه های مفهوم بیداری اسلامی: علت اصلی محوریت اسلام در بیداری ملت ها جاذبه اسلام، قرآن و وحی است، بیداری اسلامی برای شکست دیکتاتوری های محلی و بین المللی است، بیداری اسلامی خوابهای باطل دشمنان را برای حکمرانی به ملت مسلمان از بین برد، این کار بزرگ یا پیروزی ملت ها ادامه دارد. مبارزه ملت ها و عزمها و اراده هاست و پیروزی از آن اراده قوی خواهد شد.

۱۰- گزاره های اساسی متن:

محوریت اسلام، قرآن و مکتب وحی و ارزشهای معنوی و دینی، حضور مردم همراه با اراده و همت و عزم قوی.

۱۱- مولفه های اجماع و توافق در متن:

مردم به مکاتب مادی بی توجه و به مکتب اسلام روی آورده اند دست استکبار و شیاطین از کشورهای اسلامی کوتاه خواهد شد، امت اسلام در آینده پیروز خواهد شد.

ب- تبیین و تفسیر (تحلیل فرامتن):

۱- جوانان به عنوان محور حرکت بیداری اسلامی است.

۲- شرایط جهان و تاریخ بشریت منحصر به فرد بوده و با پیچ تاریخی دوران جدیدی در عالم شروع می شود.

۳- درحالیکه غربیها بر اقتدار و سلطه خود می کوبیدند اسلام و ملت های مسلمان در مقابل آنها قد علم کردند.

۴- اسلام، قرآن، مکتب وحی و ارزشهای معنوی و دینی، لازمه حرکت بیداری اسلامی است این حرکت آزادی و استقلال ملت ها و حاکمیت ارزشها را رقم خواهد زد.

۵- محور حرکت بیداری اسلامی، مردم و همت و اراده آنها و مکتب اسلام تلقی شده است.

نتیجه گیری

سخن از بیداری اسلامی، سخن از یک پدیده غیرقابل تاویل و تفسیر نیست بلکه سخن از یک واقعیت خارجی مشهود و محسوس است که قیامها و انقلابهای بزرگی را پدید آورد و مهره های خطرناکی را از جبهه دشمن ساقط کرده و از صحنه بیرون رانده است. سخنان رهبری که در حمایت از مردم و انقلاب های منطقه است به سرعت در همه رسانه های دنیا بازتاب پیدا می کند. این سخنان آن چنان معنادار است که ذهن هر خواننده ای را مشغول می کند. واژگان کلیدی ایشان در هفت متن ارائه شده که دارای فراوانی بیشتری بودند عبارت بودند از: اسلام و اسلامی با فراوانی ۱۶۲ بار تکرار، مفهوم بیگانه با مصادیق (غرب، اروپا، نظام سلطه، اروپا، آمریکا و صهیونیسم) با فراوانی ۱۵۶ بار تکرار، واژه مردم و ملت با ۱۱۳ بار تکرار و واژه انقلاب با ۴۲ بار تکرار به این معنا که اگر انسان با شناخت از روح همیشگی بیانات ایشان تنها به همین آمار توجه نماید در خواهد یافت که منظور اصلی ایشان در این سخنان چه بوده، به چه نکاتی دعوت و از چه مسائلی تحذیر نموده اند.

ایشان ماهیت و چیستی و چارچوبهای انقلاب های کنونی منطقه را به این ترتیب بر می شمارند:

۱. احیاء و تجدید عزت و کرامت ملی و اسلامی که با دیکتاتوری حاکمان فاسد و سلطه آمریکا و غرب پایمال شده است.
۲. برافراشتن پرچم توحید و اسلام که عقیده عمیق و دلبستگی دیرین مردم مسلمان کشورهای منطقه است.
۳. ایستادگی در برابر نفوذ و سلطه آمریکا، صهیونیسم و اروپا که در طول دو قرن بیشترین لطمه و خسارت و تحقیر را بر مردم این کشورها وارد آورده اند.
۴. مبارزه با رژیم غاصب و دولت جعلی صهیونیست که استعمار چون خنجری در پهلوی کشورهای منطقه فرو برده و وسیله ای برای ادامه سلطه اهریمنی خود ساخته و ملتی را از سرزمین تاریخی خود بیرون رانده است.
۵. حضور همیشگی مردم در پیدایش و تداوم صحنه مبارزه اعم از جوانان، زنان، نخبگان که برای ادامه راه و به ثمر نشستن بیداری اسلامی نیز تداوم این حضور لازم است.
۶. انقلاب اسلامی ایران به عنوان محور اصلی تحولات منطقه بوده و الهام بخش بیداری اسلامی است.
۷. سرنگونی حکام مستبد و عمال استکبار که مردم کشورها را زیر یوغ بردگی استعمار

برده بودند.

مقام معظم رهبری علاوه بر ارائه چارچوب روشن از ماهیت انقلابهای منطقه در هفت سخنرانی منتخب و توصیف بیداری اسلامی به عنوان تداوم انقلاب اسلامی با شاخصه های حضور حقیقی مردم، پررنگ بودن شعارهای دینی و اسلامی، مقابله با استعمار و بی عدالتی و حکام ظلم و جور و طرد رژیم غاصب صهیونیستی، توصیه هایی را نیز خطاب به نخبگان و رهبران و مردم در تداوم و حفظ آن بیان فرمودند.

۱. باتوکل به خداوند و اعتماد و حسن ظن به وعده های موکد نصرت الهی و بکارگیری خرد و عزم و شجاعت می توان بر مشکلات غلبه کرده و پیروز میدان شد.

۲. خود را همیشه در وسط میدان دانستن و غفلت نکردن از راهی که هنوز به پایان نرسیده است.

۳. بازخوانی اصول اولیه و روشن انقلابها و پیاده کردن آن اصول برای نظامسازی و ایجاد تمدن اسلامی می تواند دشمنان را مقهور و مغلوب نماید و این ظرفیت با تکیه بر نیروی مردم و اسلام در کشورهای اسلامی وجود دارد.

۴. ایجاد روحیه برای تداوم حرکت ها و نشان دادن مسیر و سازوکارهای مبنایی و عملیاتی برای رهبران قیامها و گوشزد نمودن موانعی مثل تفرقه و اختلافات مذهبی و قومی و نژادی از موارد مهم و مورد توجه رهبری می باشد.

۵. همواره اصول و اهداف انقلابها بازخوانی شده و با مبانی و اصول و محکومات اسلامی که ذات بیداری اسلامی را تشکیل داده اند تطبیق داده شوند تا جلوی سستی و انحراف احتمالی گرفته شود.

۶. از هرگونه اختلاف و تشتت مذهبی، قومی، نژادی، قبیله ای و مرزی پرهیز شود در عین حالیکه تفاوتها باید مدیریت و هدایت شوند تفاهم میان مذاهب اسلامی کلید نجات و پیروزی است.

۷. هدف اصلی و بزرگ این انقلابها باید بر محور آزادی فلسطین مظلوم از چنگال درنده صهیونیسم غاصب باشد.

۸. یکی از مهمترین خواسته های مردم، حضور و نقش قاطع آنان و آرائشان در مدیریت کشور است و چون مومن به اسلامند پس مطلوب آنان "نظام مردم سالاری اسلامی" است یعنی حاکمان با رای مردم برگزیده شوند.

۹. اسلام گرایی نباید با تحجر و قشری گری و تعصب جاهلانه و افراطی مشتبه گردد. بنابراین بیداری اسلامی بازگشت به اسلام و ارزش های اسلامی است و در جهان اسلام

به طور عام و در جهان عرب به طور خاص، خواسته اصلی مردم پس از سر خوردگی از نحله های مختلف این است که به ارزش های اسلامی و خویشتن اسلامی خود بازگردند. البته مفهوم بیداری اسلامی به آن معنا نیست که ملتهای منطقه قبلا در خواب بودند و الان بیدار شده اند بلکه یک غفلت از اسلام به مردم تحمیل شده بود و این بیداری اسلامی حالت یقظه در سیر و سلوک اسلامی دارد.

یادداشت‌ها

۱- نکته: با توجه به طولانی بودن متون سخنرانی‌ها، از نقل آنها در متن خودداری شده و فقط شناسنامه سخن آورده شده است

منابع

- آقاگل زاده، فردوس (۱۳۹۰)، *تحلیل گفتمان انتقادی؛ تکوین تحلیل گفتمان در زبان شناسی*، تهران: علمی و فرهنگی، چاپ دوم.
- بهرامپور، شعبانعلی (۱۳۷۸)، *درآمدی به تحلیل گفتمان؛ در گفتمان و تحلیل گفتمانی*، به اهتمام محمدرضاتاجیک، تهران: فرهنگ گفتمان.
- بلور، مریل و بلور، توماس (۱۳۹۰)، *مقدمه‌ای بر روند تحلیل گفتمان انتقادی*، ترجمه علی رحیمی و امیرحسین شاه بالا، تهران: جنگل، چاپ اول.
- حسینی، محمدضیاء (۱۳۹۱)، *سخن کاوی: گفتمان شناسی (انتقادی) تجزیه و تحلیل کلام*، تهران: رهنما، چاپ اول.
- خامنه ای، سید علی (۱۳۹۰/۰۶/۲۶)، *بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی*، تهران، سالن اجلاس سران.
- ----- (۱۳۹۰/۱۱/۱۷)، *بیانات در کنگره بین المللی شعر بیداری اسلامی*، تهران، حسینیه امام خمینی.
- ----- (۱۳۸۹/۱۲/۰۲)، *بیانات در دیدار کارگزاران نظام و سفیران کشورهای اسلامی*، تهران، حسینیه امام خمینی.
- ----- (۱۳۹۱/۰۵/۲۹)، *بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی به مناسبت عید فطر*، تهران، حسینیه امام خمینی.
- ----- (۱۳۹۱/۰۵/۲۲)، *بیانات در دیدار با اساتید دانشگاه‌ها*، تهران، حسینیه امام خمینی.
- ----- (۱۳۹۰/۱۱/۱۰)، *بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی*

جوانان و بیداری اسلامی، تهران، حسینیه امام خمینی.

----- (۲۱/۰۴/۱۳۹۱)، بیانات در دیدار زنان شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی زنان و بیداری اسلامی، تهران، حسینیه امام خمینی.

- فرقانی، محمدمهدی (۱۳۸۲)، راه دراز گذار؛ تحول گفتمان توسعه سیاسی در ایران، تهران: فرهنگ و اندیشه، چاپ اول.

- فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹)، تحلیل انتقادی گفتمان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، چاپ اول.

- قجری، حسینعلی و نظری، جواد (۱۳۹۲)، کاربرد تحلیل گفتمان در تحقیقات اجتماعی، تهران: جامعه‌شناسان، چاپ اول.

- لطفی پورساعدی، کاظم (۱۳۷۲)، «درآمدی بر سخن کاوی»، مجله زبان‌شناسی.

- میرفخرایی، تژا (۱۳۸۳)، فرآیند تحلیل گفتمان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، چاپ اول

- ون دایک، تئون‌ای (۱۳۸۹)، مطالعاتی در تحلیل گفتمان؛ از دستور متن تا گفتمان کاوی انتقادی، گروه مترجمان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها، چاپ سوم.

- یورگنسن، ماریان و لوئیز، فیلیپس (۱۳۸۹)، نظریه و روش در تحلیل گفتمان، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نشرنی، چاپ اول.

-Norman fairclough (1991), *language and power*, london and newyork,longman.

-Norman fairclough (1995), *media discourse*,london, Edward arnold

-vandijk,t.a.(1985),*handbookofdiscourseanalysis*,4 vols,London,academic press

- the shorter oxford English dictionary